

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

**APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Către popoarele lumii.

Nățunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupescă și sufletească de către clasa stăpânoare a poporului maghiar, eliberată acum din sciavie prin strălucita învingere a armelor, cari s-au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci a declarat voința sa de a se constituă în stat liber și independent spre a-și putea validitate nelimitată forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adeziunea sa la această hotărîre a națunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brutală a statului oprimător.

De veacuri clasa oprimătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicei de guvernament în statul ungar a fost desființarea națională națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acestor Români, cari au fost nevoiți să aibă raporturi mai nemijlocite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritorul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi înșuș trebuințele sale industriale, s-au maghiarizat orașele și s-a împrișat etnic este teritorul locuit de națunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărădelege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărîrea națunii române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crima săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forță, dar oricât de hotărîti suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizațunii asupra barbariei, și așteptăm legifera internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătură pretutindeni urmările stăpânirilor neomenești, națunea română se abține dela mijloacele

barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci iată protestează înaintea lumei întregi împotriva fărădelegei guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națunea română dominațiunei străine și o impiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpânoare națunea română prin ființă sa însă este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritorul său strămoșesc națunea română este gata a asigura fiecarui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeuriile democrației, care va asigura tuturor indivizilor aflați pe teritorul său egalitatea condițiunilor de viață, unicul mijloc al desăvârșirei omenești.

Națunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptățirii pretențiunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritorului românesc, care dela descălecarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrișat cu sângele noșrui și sub nici o condiție nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națunea maghiară, ci este hotărîtă a-și înființa pe teritorul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii această voință și hotărîre a sa națunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprînjinul lumei civilizate și geniul libertății omenești declarând sărbătoarește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărîtă aperi mai bine, decât a suferi mai departe sclavia și atârnarea.

Națunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în nîzunîță ei pentru libertate o va ajută întreg neamul românesc, cu care una vom a fi de aici înainte în veci.

MARELE SFAT AL NAȚUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

Secretar: **DR. GH. CRIȘAN.** Președinte: **DR. ȘTEFAN C. POP.**

Manifest

Regele Ferdinand al României a adresat tării, în interesul reformelor interne, manifestul de mai jos:

Români!

Împrejurările ne dau din nou putință să în-

deplinim ceeace V'am făgădui și ceeace în suflul Meu n'âm incetat să voi esc.

Reformele constituționale, care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și tăranilor proprietatea a 2 milioane de hectare din proprietatea mare particulară, precum și moșiiile Domeniului Coroanei, Statului, așezămintelor de binefacere, guvernul Meu le va înfăptui.

Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru cei ce muncesc.

Guvernul Meu va lăsă fără întârziere măsurile cuvenite pentru ca aceste reforme să ia ființă.

În vechiul Regat, ca și în Basarabia, vom ca cuvântul dat să se îndeplinească.

Români!

Mai multi decât ori când azi țara are nevoie de unirea tuturor. Orice atâțare la ură și desbinare e vătămoare și vinovată.

Numai prin concordie și prin ordine vom putea îndeplini înaltele date și obștești.

Mă îndreptez către voi cu dragoste și credință, sigur că la voi găsesc aceleași sentimente de iubire și încredere în Regele vostru, care prin unirea noastră va da scumpie noastre Românilor putere și propăsire.

(ss) Ferdinand.

Președintele consiliului de miniștri:

(ss) C. Coandă,
general de corp de armată, adjutanț.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateiu 21, 42.)

De F. Bettex. Trad. de N. Tandreu, preot.

(Urmare.)

Și priviți acum la moartea Lui! În cele dintâi 3 ore când atârnă pe cruce, dela 9 până la ameazi, și se luptă încă în el viața omenească împotriva morții, a grăit cuvintele divine ale ierarhiei: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!” Cuvinte de făgăduință: „Adevăr zic ție, azi vei fi cu mine în raiu”; și a dăruit cerul de pe cruce. Când apoi pe la ameazi, la ora a șasea, umbrele morții au început a-l întunjură, când soarele să întunecat și au sosit ceasurile de beznă, când s'a apropiat de luptă decisivă întreg infernul și Satana ca un călăreț împărțat, dimpreună cu toate grozniciile lui, pentru că și el știa: „Acum trebuie să se decidă, dacă eu căzut pentru totdeauna va trebui să mă miștui în fundul iadului, în chin vecinic și în furie neputincioasă, sau că eu voi răpi de tot și pentru totdeauna o lume creată de Dumnezeu, recunoscută ca a mea odinioară, dar apoi iarăș măntuită de jumătate, ca milioanele să-mi slujească în veci și eu să-mi răsbur chinul meu asupra lor: — această oră o va decide-o” —; și când Dumnezeu s'a retras de lângă Dumnezeul, care atârnă pe cruce și a stat departe de el ca un simplu privitor, încunjurat de milioane de îngerii și de Heruvimi, cari încă așteptau cu

tremurându-se, ca unul născut Fiul al Părintelui lor să se săvârsească: atunci! în aceea noapte a întregii făpturi — pentrucă omul n'a fost vrednic să privească lupta celor 2 principii — s'a dat duelul cel mare, lupta pentru întreaga creatură căzută. Și dacă atunci Dumnezeul cel întuit pe cruce — n'ar fi chiar păcătuit, negând pe Dumnezeu, pentrucă acesta nici n'o putea face, fiind el însuș Dumnezeu, — ci numai s'ar fi clătinat în planul său, s'ar fi gândit numai la conștiința sa de Dumnezeu și i-ar fi zis lui Satana: „Crezi tu, că vei avea ceva dela mine? Nu sunt eu cel sfânt? Și trebuie oare să sufăr eu aceste chinuri chiar și dacă nu voesc? Ci ascultă! Eu renunț de a mai măntuī această lume și mă voi înălță iar deadreapta lui Dumnezeu. Fă ce vrei tu cu acești păcătoși pierduți. Ei vor fi ai tăi!”

Atunci, în fața privirilor spăriate ale soldaților romani și a poporului judeu, crucea s'ar fi prefăcut în prav și o figură de lumină strălucitoare, cu ochii ca flacăra de foc, nemai învredaicind lumea cea osândită nici măcar de o singură privire, s'ar fi ridicat spre înălțimi, s'ar fi reînstor la Dumnezeu, zicându-i: „Părinte, lasă-te de neamul acesta păcătos! Nu sunt vrednici să-i măntuesc pe ei; dă-mi mie iarăș mărire, pe care am avut-o la tine mai nainte până a nu fi lumea; vom creă spre mărire noastră alte lumi!” Dar tot în acel moment din prăpastia cea vecinică s'ar fi ridicat o altă figură, teribilă, neagră ca noaptea, cu ochii scăpători de mânia cea vrednică și ea și-ar fi întins aripile sale întunecoase peste pământul cel zguduit de groază și cu glas de tunet, cu chiuituri scrâsnitoare de dinți ar fi strigat: „Deacum veți fi ai mei! El a renunțat de a vă mai măntuī pe noi! Alungați-vă orice nădejde! Coborîți-vă la mine în chinul cel vecinic!” Eu voi fi Dumnezeul vostru în vecinie!“ Atunci ar fi răsturnat strigătul desperării, întreaga creatură ar fi isbuconit în plâns și blăstămul chinului său ar fi isbuconit în plâns și blăstămul chinului său ar fi crescut din vecinie în vecinie, pentrucă scăparea ei nici odată n'ar fi reușit.

Laudă și mulțăpitală lui Dumnezeu însă! El a răbdat până în sfârșit: „Smeritu-s'a pe sine ascultător făcându-se până la moarte, iară moartea crucii” (Filipeni 2, 8) și a plecat din această lume pe deoparte, e drept, cu oftatul patruncător: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, căci m'ai lăsat; de ce m'ai lăsat să mă lupt numai singur?”, dar apoi și cu strigătul de învingere: „Săvârșitu-s'a! Că ce fel, adeca căt de mare, de ce vecină însemnatate era acest sfârșit o putem noi cunoaște din aceea, că el va fi odinoară tema vecină a cântărilor tuturor ființelor cerești. Nu despre imperiul roman, sau despre mărire lui, nici despre atâtea fapte și cuvinte ale multor oameni mari, nu despre succesele minunate ale artei și ale științei, nici despre triumful civilizației, sau despre progresele spirituale ale omenimii; despre nimic din toate acestea, ce ne preocupă și însuflătește pe noi aici pe pământ nu va căntă acolo sus ceata fericitorilor. Toate acestea sunt prea mici, ca să le mai poți măcar și zări din înălțimile vecinie! Ci ei vor intona un cântec nou despre moartea pe cruce a fiului de odinoară al teslarului și despre aceea, că el este vrednic să ia cartea vieții și să rupă pecetele, cu cari a ferecat-o Satana. „Iată a biruit leul, cel din seminția Iudei, rădăcina lui David“. „Că te-ai junghiat și ne-ai răscumpărat pe noi lui Dumnezeu, cu sângele tău din toată seminția și limba și poporul și neamul. Și ne-ai făcut pe noi Dumnezeului nostru Impărați și Preoți și vom împărați pe pământ“ (Apoc. 5).

(Va urmă)

Învățământul limbei maghiare în preparandia (școala normală) română din Arad.

— Fragment din monografia institutului. —

De Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

In 1 Octombrie expiră terminul de 3 ani, după care în urma dispozițiunilor art. de lege 8 din 1830, nimenea nu putea fi învățător, dacă nu știe cel puțin în mod suficient („adminus mediocriter gnarus”) limba maghiară. Hotărârea legii se putea însă cu greu execută. Cei mai mulți dintre învățători nu erau în stare a împărtăși elevilor nici cele mai elementare cunoștințe din aceasta limbă.

In fața acestei situații inspectorul Temesváry dă un nou circular, prin care dispune următoarele:

Invățătorilor bătrâni și îngreunați cu familie, cari nu-s în stare a învăță școlarii în ceteirea, scrierea și aritmetica maghiară, să li-se dea pe un an un „coadjutor” necăsătorit, care pentru a treia parte a „beneficiului contractual” va instrui școlarii în cetei, scrisul și aritmetica maghiară. Celealte studii le va propune în limba maternă învățătorul, care în decurs de un an are să-și însușească cunoștințele elementare din limba maghiară, ca începând cu anul scolar 1834/35 să poată satisface fără ajutor datorințelor sale.

Veteranii, cari nu știu, cetă și scrie în limba maghiară și nu sunt în stare a propune cele 4 operațiuni fundamentale din aritmetică în ungurește și cu neputință să și-le însușească ulterior, dacă sunt aplicați în comună. În poporate și nici unde nu pot fi aplicăți cu succes, nici nu pot fi lipsiți de pâne, să fie transferați în comună românești din districtul Orăzii-mari, unde tinerimea „națională” vorbește „perfect” limba maghiară și nu știe limba maternă „valahă”. Învățătorii din districtul Orăzii-mari să fie aplicăți în districtul Timișorii, ca și tinerimea din acest județ să învețe limba maghiară.

Dacă nu se vor afla „coadjutori” în număr recerut, ca să se poată satisface tuturor cerințelor legii, învățătorii neștiitori de limba maghiară să fie amovați din comunitatea mai mari și aplicați în comune mai mici. Să fie îndrumați însă să-și însușiască cunoșterea elementară a limbii maghiare și să propună școlarilor, ca astfel să fie demni a se reintroduce la stațiuni mai bune.

Deoarece în ținuturile unde nu locuiesc maghiari, limba maghiară se poate învăță cu greu, să luat dispoziții, ca în acele locuri să fie instituși notari, cari știu ungurește, în care limbă se vor conduce în viitor toate afacerile oficioase. Deci învățătorii din acele locuri vor putea primi informații „amicale” dela notari. ¹⁾

Profesorul Gavra, ocupat cu studiile catedrei sale, aşa se vede nu poate mulțăm toate așteptările și nu poate produce rezultatul dorit și pretins din limba maghiară. ²⁾ Astfel zelosul comitat, care se interesă în mod deosebit de progresul elevilor în limba maghiară, și trimite comisari la examene, indupăcă, pe cancelistul dela pretura din Arad, Dimitrie Ioanescu Popovici, să-și ofere serviciile inspectorului și a se declară aplicat a propune un an, fără de leafă, limba maghiară. Inspectorul îl și instituie numai decât. ³⁾

După ce se înlătură unele greșeli de formă, ce se iviră în jurul acestei numiri și după ce Ioanescu prestă cu succes examenul de profesor — scripturistic și verbal — în fața „concesului literar”, fă introdus în oficiu la 29 martie 1834. La dorința conferinței dl profesor luă asupra sa angajamentul a propune pe lângă limba maghiară și ceteirea și scrierea germană și gramatica „limbei noastre materne“, și epistolografia. ⁴⁾

Îndată la începutul activității sale Ioanescu se convinse, că cele 3 ore, destinate pentru propunerea limbii maghiare, nu sunt deajuns pentru a putea produce rezultatul ce se aștepta. La cetera lui conferință hotărăște, ca studiul mătăsăriei, care se propune în 2 ore la săptămână, în viitor să se prede numai într-o oră, iar cu ceialaltă să se sporească orele de instrucție din limba maghiară. Tot așa să se întrebunțeze și ora de limba sârbească, pe care o propune catihetul și o ascultau numai 2 elevi, pentru studiu limbii maghiare. Limba sârbească să se propună în ora de mătăsărit. ⁵⁾

Ioanescu muncl cu zel și însuflătire. La examenele dela sfârșitul anului școlar 1833/34, ce se ținură în prezența unui public mai numeros ca de altădată, răspunsurile elevilor satisfăcătoră pe deplin, îndeosebi cele din limba maghiară, din care se țină examen în 16 August. La sfârșitul examenului vicecomitele comitatului Arad, Iosif Fascho, adresă tinerimei cuvinte de laudă și îmbărbătare. Și pentru că să se nizuiască și în viitor a învăță cu dragoste „limba patriei”, asemănă din cassa comitatului 20 fl. m. c., ca să se împără între elevii săraci și diligenți, iar din al său dăruș 10 fl. m. c., ca să se procure gramatica și vocabularul maghiaro-valah pentru elevii mai săraci. Doi dintre preparanți mulțumiră vicecomitetului în numele tinerimei cu „orații” în limba maghiară. ⁶⁾

¹⁾ Ordinul lui Temesváry către directorul districtual din Timișoara, 24 oct 1833, Nr. 251. Acta cons 1833, nr. 67.

²⁾ Rescriptul lui Temesváry, 10 Ian. 1834, Nr. 307. Prot. act. cons. 1834, Nr. 5.

³⁾ Rescriptul lui Temesváry din 14 dec. 1833, Nr. 282/285.

⁴⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 5, 14, 17, 18, 19, 24.

⁵⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 39.

⁶⁾ Prot. act. cons. 1834, Nr. 55, 56.

Omilie la Dumineca X-a după Rusalii.

Iubiti creștini!

Din suspinul adânc al sufletului nostru, din chaosul lugubru al frământării nebune a omeniei ce merge spre cataclism, vorbele evanghelice, sunt cataplasmă suflători târîte în acest infern. Cum odinoară îngerii cântau în coruri „Mărire întru cei de sus...“ vestind păstorilor naștere Domnului Isus, aşa și acum ni-se măngâie suflul, când ne îndelelcim cu cele profese de sf. noastră biserică. Căci — iubite ascultătorule — dacă ți-e gândul încărcat de scene săngeroase, ale acestui neam omenesc, dacă urechea ta aude glasul jalnic al celor muribunzi și suspinurile celor de acasă — te întoarce și-ți ia cartea sfântă, cetește în ea și valurile sufletului tău se alină. Cetește ori unde în această carte, căci aici nu există fățăriție, ci numai adevăr.

Pentru un moment, iubitii mei, vreau să vă elevez suflul, transpunându-vă în el învățăturile sf. evangheliei de azi. Iată — cum Isus se coborîse de pe muntele Tabor — îl întimpină un om, rugându-l să tămăduiască pe fiul său „că este lunatic și rău pătimește. Că de multe ori cade în foc și în apă“.

Nu este mai grea boală decât boala sufletească. Un om cu durere în mâni în picioare, boale externe, se mai poate cură; dar omul bolnav sufletește și un om mort. Somnambulismul (lunatecul), e boala sufletește — boala psihică — și pe unul de acesta nu este doctor pământean să-l vindece. Și această boală nu cunoaște obstacole; cel cuprins de ea, umblă cu ușurință pe cele mai temerare locuri. Boala aceasta însă se poate înțelege și altcum. Și noi suntem într'un somnambulism religios, am apucat pe căi rele, ne avântăm în ignoranță periculoase. Ne desfătăm în desfrâuri în urma abundanței de bani și nu este nimic din noi să zică: miluște-mă Doamne, că rău mă chinuesc. Beduinul rătăcitor prin pustiul Saharei dă de oazele răcoroase, sau se adăpostește la umbra vr'unui tamaris, iar noi în aceste vremuri de restrîște să aflăm oaze în sf. noastră biserică, sau să ne adăpostim sub scutul legilor bisericesti. În lipsa acestora ne sbatem și noi, legăți fiind cu legătura păcătoasă a viciului. Omule netrebnic și plin cu păcate, du-te cu inima ta înaintea altarului, — roagă pe Domnul să-ți ridice sufletul din somnambulismul condamnabil ce-l duci. Și nu numai la persoane singurătice se află acest somnambulism — o dăbuire periculoasă în ignoranță — ci sunt neamuri străine de învățătura lui Isus. Că noi am avea datorință să aducem pe aceste neamuri la adevărata biserică, o știm, dar n'o facem. Isus zice „și alte oi mai am, cari nu sunt din staușul acesta și aceste mi-se cade să le aduc, și va fi o turmă și un păstor“. Zelul pentru lătirea adevărului să ne cuprindă sufletele și să fim și noi misionari ai evangheliei. Nobilitarea suflului prin transplantarea învățăturilor dumnezești, să ne fie o ţintă a vieții și atunci nimic nu ni-e cu nepuțină.

Suntem cu toții — cu toată societatea

omenească — bolnavi. Ne aruncăm și noi în noroiul păcatelor și nu ne putem ridică cu conștiință să zicem: vreau să rup cu viața păcătoasă. Puterile sufletești ne sunt prea slăbite, căci nu avem credință recerută.

Trebuie să ne refugiem cu tot sufletul nostru la maica biserică; aici putem căpăta balzam durerilor noastre. Isus zice: „O neam necredincios, până când voi fi cu voi...“ Si apoi vindecă bolnavul. Este aici un avertisment lumii păcătoase. Vedeti cu toții puterea cea mare a lui Dumnezeu; toate creaturile îi arată puterea, iar noi cei mari în patimi și mici în suflet, nu vrem să vedem. Biserica e instituția lui Hristos, ne binevestește adevărul și noi ce mai așteptăm. Când Isus e întrebăt de învățătorii săi, că de ce ei nu au putut scoate demonul, îl-se răspunde: Pentru necredință voastră; că adevăr zic vouă, de veți avea credință ca grăunțul de muștar, veți zice muntelui acestuia; treci de aici acolo, și va trece și nimic nu va fi vouă cu nepuțință“. Aceasta credință, pe care și eu dă multeori am accentuat-o, nu o avem. Isus pe mulți nefericiți ce-i vindecă, îi întreabă; crezi în Fiul lui Dumnezeu, și când i-se răspunde, că da, îl vindecă. Nu avem noi credință aceasta, căci atunci pământul ar fi un paradis, nu ar fi certe ci o armonie desăvârșită. Deoarece apostolii nu au avut credință firmă a puterii date lor, nu au putut vindecă bolnavul. Însuși apostolii nu au fost convinși de puterea dată lor, când Isus le-a zis: „lată vă dări vouă putere asupra duhurilor...“ și de aceea nu se știu folosi de ea, nu pot vindecă bolnavul. Ca niște oameni sfioși nu erau deci convinși de tăria credinții, iar de altădată reîntorcându-se la Isus, cu mirare aduc de stire, că și draci li-se supun. Văd și ei că puterea credinții e mare și nime nu i-se poate împotrivi. Așa e și în viața noastră de toate zilele. Omul evlavios, credincios trece cu gesturi disprețuitoare peste grijile lumești, își urmează scopul său nobil, fără a căuta în dreapta sau în stânga. Cel cu convingeri religioase firme, înfruntă orice pericol. Misionarul catolic străbate stepele Africei, printre tot felul de animale și oameni sălbatici, dar nu se teme. Are credință. Așa să fim și noi preoții — să promovăm cultura religioasă fără a ne lăua după judecățile unuia sau altuia. Tot asemenea oricare dintre fizii adevărați ai bisericii, meargă înainte fără șovăire.

Si cum ne putem noi căștiga credință? Ne spune iar Isus: prin post și rugăciune. Astăzi însă s'a înrădăcinat la noi în locul postului, înbuibarea și în locul rugăciunii, indiferentismul. Postul sufletesc e cel adevărat; înfrânarea tendințelor păcătoase, dar pe lângă acesta mai este și postul extern; înfrânaarea dela măncări de dulce. Când omul trăiește în înfrânaare trupească, de sine vine și cea sufletească. Dar bine să băgăm de seamă să nu cădem în înfrânaarea externă, în fariseism. Noi însă nici postul trupesc extern nu-l ținem, decum cel intern. Cu deosebire clasa mai avântată a noastră nu dă nimic pe post. Intelectualul nostru e mândru, dacă nu știe că durează un post și când se începe. Am avut ocazie să văd intelectuali străini și m'am mirat cum țin ei la post și cum țin și la formele externe religioase. La noi e virtute a luă în zilele ceremoniile bisericești, clasa cultă a noastră dă rău exemplu poporului. Copilul țărănuilui evlavios, ajunge la oraș se trezește cu câteva clase și face virtute din a nu cunoaște nimic ce e bisericesc. Nu voesc să inzist aici asupra cauzei acestui fenomen, căci să vorbit mult de lipsa temeinică a catehizației. Așa intelectualul nostru după terminarea gimnaziului, ajunge într-o școală superioară, unde viciile orașelor îl fac să-și uite de biserica sa. Se înstrăinează sufletește de satul său cu biserică sa umilă și cu poporul său evlavios. Azi unul mână altul și așa nu s'a format o clasă civilizată cu foarte puțin simț religios. Mergeți la orașe în biserici pompoase, în catedrale și le veți află goale. Intrebați pe vr'ui domn de-al nostru, despre unele orănduieli bisericești și veți vedea că nu va ști. Străinii au diferite case religioase, unde țin pentru credincioși întruniri religioase, de ce nu s'ar putea și la noi înființă așa azile, unde regulat să se țină de oameni pricepuți vorbiri religioase. La biserică nu se poate face aceasta decât Dumineca, dar în astfel de localuri ori când și se poate vorbi în ton mai liber decât în biserică. Facă aceasta cei dela orașe, unde sunt tot felul de religii, unde bântuie toate păcatele sodomice

și atragă la aceste vorbiri și pe intelectualii noștri. Până când numai noi preoții vom predica, dar clasa cultă nu ne va da mâna de ajutor, nu am făcut nimic. Transplantarea adevărului evangelic în sufletul lui, l-ar face un adevărat fiu bisericesc; care ar pune pond și pe formele externe ale cultului divin; ar postă și ei și s'ar rugă lui Dumnezeu. De aici apoi, în urma postului și rugăciunii, cu credință ar putea pune la cale orice. La noi e o spoială în toate, un lucru extern, dar intern nici decum. Si cu cât ne dețin mai mult de obârșie, de rădăcină, dela țără spre domn, cu atât e mai slabă credință; ni-se pierd obiceiurile bune strămoșești. Vorba lui Eminescu

„Pe unde trece drum de fier
Toate cântecele pier“

exprimă o părere de rău a părăsirii obiceiurilor strămoșești, a credinții în Dumnezeu și amestecul tot mai tare în viața sgomotoasă și plină de vicii a orașelor pline de socialisti și ateii. Azi, când mai mult ar trebui să ne întărim credința, când mai mare trebuință avem de ea, stai uluit în fața evenimentelor ce se petrec. Sâangele nevinovat se varsă, sub falsul titlu, pentru binele omeniei, pentru dragostea față de adevăr. O ipocrizie la culme. Învățăți, diplomați, a căror știință vi-e spre nebunie, veniți și scoateți lumea din halul în care se află, veniți că un nebun de Princip, un Cabrinovici, au aruncat o peatră în fântână și voi veniți s'o scoateți. Dar n'o puteți. Sunteți cu mult prea mici, nu aveți credință, căci de-ați avea-o nimic nu vări fi cu nepuțință. În mâna Ta Doamne e această putere. Tu ai zis „să fie lumină“ și s'a făcut zi și acum să fie pace și se va face.

Necredință e la noi și necredință pe toată linia. Din lucrurile sfinte, din acțiunile caritative, s'au făcut obiecte de speculație de comerțiu.

Tineretul și-a pierdut simțul pudoarei, și nu rar când foile și-aduc stirea, de sinuciderea vr'ului băiețan din motive erotice. Birtul la sat e plin, iar la oraș se bea se chefuește cu mult mai mult ca'n timp de pace. Iată credința zilelor noastre. Dar vai vouă, aceste sunt stări, cum erau naiente de Noe, și ne pedepsește și pe noi Dumnezeu. Începutul pedepsii e aici, să ne înțoarcem până e timp. Apelez la toți: rupeți cu trecutul, ieșiți din somnambulismul vostru și ziceți în inimile voastre: vreau să mă îndreptez. Nu mai continuă așa, ci încontinuu rugând pe Dumnezeu și înfrâñând prin post trupul vostru, să dobândiți credință necesară măntuirii, căci ceasul e aproape și nu cumva întârziind să ni-se răspundă: „Amin zic vouă nu vă cunoște pe voi“. Să fim numărăți în rândul dreptilor, cari dau mărire Tatălui Fiului și sf. Duh. Amin.

N. Iliesiu.

INFORMATIUNI.

Adunare națională. Marele sfat al Națiunii române din Ungaria și Transilvania convoacă Adunarea națională la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de Duminecă în 18 Noemvrie (1 Decembrie) a. c. la orele 10 a. m.

La adunare vor luă parte: Episcopii români, toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, câte un exmis al fiecarui Consistor și Capitlu, câte 2 exmiși ai societăților culturale, câte 2 exmiși din partea fiecării reunii femeiești, dela fiecare școală secundară, institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant, câte 2 delegați dela fiecare reuniune învățătoarească, garda națională va fi reprezentată prin câte un ofițer și un soldat din fiecare secțiune comitatensă, câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, delegații partidului social-democrat român, tinerimea universitară prin câte 2 exmiși, fiecare cerc electoral român va trimite 5 reprezentanți.

Comisariatul dela sinoade revocat. Prin un ordin al ministrului maghiar de culte și instrucție publică, sosit în zilele aceste la mâinile P.

S. Sale părintelui nostru Episcop Ioan, să desfințat și instituțiunea comisariilor dela sinoade noastre eparhiale.

Aviz. Pentru exmiterea reprezentanților la adunarea națională din Alba-Iulia, convocăm comitetul reuniunii învățătoarești pe Joi în 15/28 Noemvrie a. c. la ședință extraordinară în școala centrală din Arad pe orele 10 a. m. Arad, 10/23 Noemvrie 1918. Cristea, notar. Iosif Moldovan, președinte.

Personal. P. S. Sa părintele episcop al diecției Caransebeșului Dr. Miron Cristea, a sosit Vineri, în 9/22 Noemvrie, în Arad pentru a participă la sinodul episcopal Ioan. Spre acest scop a sosit la Arad și P. C. Sa părintele vicar Roman R. Ciorogariu.

Giasul mândrei Basarabii cere unirea tuturor Românilor. In Chișineul desrobit Românilii au ținut o mare adunare, la care a participat și imputernicitul Americei Wopicka. Din hotărârea bărbătească luată în această adunare, reproducem înălțătoarea declarație:

„In numele nostru ca și în numele întregiei conștiințe naționale declarăm sus și tare, că nesigură hotărârea românilor este de a nu primi, în aceste momente când toate țările locuite de același neam se topesc la o singură viață liberă, altă alcătuire politică decât statul național unitar.“

„Trăiască, crească și înflorescă Basarabia, trăiască Ardealul și Bucovina, unite pentru vecie cu țara mamă în hotarele largi cuprinsătoare ale României mari“.

Sedintă festivă în camera franceză. Președintul Deschanel, în ședință din 9 l. c. într-o vorbire mai lungă, salută cauza victorioasă a înțelegerii. Ministrul de externe Pichon declară, că visul Italiei despre unitatea națională s'a realizat prin ocuparea pământului irendent, Franța își va asigura de nou integritatea națională, precum și liberarea națiunilor asuprite. A vorbit apoi Clémenceau, ministrul president, și a invitat parlamentul să gândească la datoriiile nouă ce trebuie să le împlinească după răsboiu. Noi aliații, zice Clémenceau, am câștigat răsboiul. Se poate, că va trebui să așteptăm câtva timp până la sosirea păcii, soartea popoarelor noastre este însă statorită. Reputația noastră — sfărșește vorbitul — este că suntem un popor idealist. Franța reprezintă modul de gândire ideal: Marele răsboiu cruciat îl poartă pentru dreptate. (Lungi aprobări).

Te Deum în Londra pentru sfârșitul răsboiului. Din Londra se anunță că în Camera comunelor prim-ministrul Lloyd George, salutat cu mari ovăzii, a cedit condițiile armistițiului. Apoi a spus următoarele: Azi, Luni, 11 Noemvrie la ora 11 dimineața a luat sfârșit răsboiul cel mai grozav și mai cumplit ce a lovit vreodata omenirea. Sper că în aceasta dimineață istorică a luat sfârșit răsboiul cel din urmă. (Aplauze înrolungate). Nu e' timp acum de vorbit. Înimile noastre sunt pline de recunoștință, pentru cari nu sunt cuvinete. Propun de aceia să amânăm ședințele camerei și să mulțăm în biserică lui Dumnezeu pentru eliberarea din mara primejdie. Membrii camerei comunelor s-au dus apoi în biserică, într'un convoi solemn.

Ajutor de vesminte. Ministrul de culte și instrucție publică a asemnat la oficiile de dare ajutoarele de vesminte pentru preoțimea din dieceză. Consemnările preoților s-au trimis dejă oficiilor protopresbiterale spre comunicare.

† Alexandru Lebu. Consistorul arhidiecezan cu adânc regret anunță, că Luni, în 29 Octombrie (11 Noemvrie) a. c., a trecut la cele eterne mecenatele Alexandru Lebu, mare proprietar în Sibiu, născut la 10 Noemvrie 1835 în comuna românească Cacova din cercul Săliște, care considerabilă agonieală a vieții sale laborioase a testat-o biserică și neamului său ortodox din Transilvania și Ungaria pentru scopuri culturale. Înmormântarea i-se face Mercuri, în 31 Octombrie (13 Noemvrie) a. c., la orele 2 p. m. din biserică cathedrală, în cimitirul central, — Sibiu, din ședința Consistorului Arhidiecezan ortodox român, tinută la 29 Octombrie v. 1918. Consistorul Arhidiecezan.

Ştefan Jianu. Consistorul eparhiei ortodoxe române a Caransebeşului cu adânc regret anunță, că Vineri în 2/15 Noemvrie a. c. la orele 11 din noapte a trecut la cele vecinice în etate de 36 ani, împărășit cu sf. Taine, asesorul consistorial și referentul școlar Ștefan Jianu, vicepresident al „șfatului național român” din loc, deputat al sinodului eparhial și al congresului național bisericesc, membru al corporațiunilor bisericești inferioare și al tuturor societăților noastre culturale și sociale, membru al reprezentanței orașenești s. a. după o muncă încordată, îndeplinită cu zel în decurs de un deceniu în cele mai grele timpuri pentru biserică și neam, atât pe teren bisericesc-cultural cât și pe cel național. Eparhia și va păstra scumpa memorie. Înmormântarea se va face Duminecă în 4/17 Noemvrie a. c., la orele 2 p. m. din locuința sa, Strada Curescu Nr. 4. Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii săi! Caransebeș, din ședința Consistorului diecezan ortodox român, ținută la 3/16 Noemvrie 1918. — Consistorul eparhial.

Lipsa de profesori universitari la București. În Senatul român, Dr. D. Niculescu, a interpelat pe ministrul cultelor asupra situației învățământului dela universități, arătând că universitatea din București e acum mai fără profesori. Dintre profesorii, cari au făcut politică cerând intrarea României în răsboiu, au plecat departe de țară, în timpul răsboiului dnii Em. Antonescu, care și-a scutit și fiul de serviciul militar, Simion Măndrescu, C. Siposom, frații Negulescu, C. Dissescu, Pangrati, Toma Tomescu, Dr. I. Cantacuzino, Toma Stelian, etc. Dintre foștii acționiști numai dnii Dr. Teohari și Bungeșeanu și-au făcut datoria. Dl Dr. Niculescu a terminat propunând suspendarea inamovabilității profesorilor universitari și cerând măsuri de ordine.

Iată răspunsul dlui ministru Mehedinți la aceasta interpellare: Dl ministru consideră universitatea ca organul cel mai de seamă al statului și a recunoscut că dacă medicii, advocații și profesorii sunt aşa cum sunt, vina revine universităților. Este drept că sunt și au fost profesori universitari, cari au luat lefuri fără să facă cursuri; au fost și sunt certuri publice între profesori; a fost chiar un profesor, care a avut și o situație oficială, când a declarat, la un meeting, că primul ministru ar trebui să fie împușcat și dinastia alungată. Vina e a celor cari i-au tolerat să săvârșească asemenea fapte. E greu unui ministru să scuze asemenea procedeuri.

Dl ministru a recunoscut, că vina celor ce se petrec la universitate o are însuș corpul profesoral respectiv. La început au fost făcute numiri fără concurs și a fost bine. Așa au fost numiți Costaforu, Maiorescu, Hașdeu, Odobescu. În urmă s'a prevăzut concursul și a mers deosemenea bine. Dela o vreme s'a prevăzut însă că numiriile să fie făcute pe baza lucrărilor.

Cu practica acestui sistem, spunea dl ministru, atmosfera în universitate, se asemănă grozav, cu atmosfera săliilor electorale.

Ce e de făcut? Nu stă în putința unui om să schimbe viața morală a unui popor. Dar ca ministru voiu căută să aduc unele îndreptări, ca să înceteze mandarinatul universitar. Deci, voi dispune ca profesorii să fie plătiți pentru orele în cari țin cursuri. Dacă nu vor face cursuri, nu vor primi salarii. (Aplauze.) În privința recrutării corpului profesoral, am pregătit o lege prin care se cer lucrări de valoare candidaților. Pentru fiecare din cazurile semnalate de interpellant, ministru face cercetări și va lua măsurile necesare.

O crimă. Tânărari din Căpâlnaș și Birchiș au pricinuit mari pierderi neamului românesc, dând foc castelului din Birchiș, care a ars până în temelii și azi e o ruină, o priveliște tristă. În castelul acesta a trăit și muncit anii de arăndul marele Alexandru Mocsonyi, de aici a răspândit raze de lumină și nădejdi în luptele pentru desrobirea noastră națională. A căzut victimă focului și bibliotecă rară și bogată și o mare parte din prețioasele manuscrise ale nemuritorului nostru bărbat, spre cea mai mare pagubă a istoriei noastre contemporane. Pe marginile cărților din bibliotecă se aflau însemnate multe gândiri și observări geniale ale fericitului proprietar și mecenat al neamului românesc. Pagubele considerabile s'au făcut și în aranjamentul intern al castelului din Căpâlnaș. Disprețul întregului neam asupra celor ce și-au pătat numele prim urcăriunea astorfel de fărădelegi.

Poșta redacției.

Pă. Dr. N. Br. în B.-C. Articolul de lege, la care Vă provocați, pentru ziaristica română nu e mai mult obligător și astfel reflexiunilor P. O. D.-Voastre nu le putem da loc. Le puteți publica în ziarul, ce-l redactați.

Redactor responsabil: Dr. Teodor Botiș, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Nr. 4055/1918.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter** în tractul **B.-Comloș** se publică concurs cu termin de **30 zile** computate dela prima zi ce urmează după publicarea în organul oficios „Biserica și Școala” cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală B.-Comloș:

- a) Sesiunea aparținătoare parohiei protopresbiterale.
- b) Birul parohial legal.
- c) Stolele legale.
- d) Eventuala întregire dela stat.

II. Din protopresbiterat:

- a) Locuință liberă în casa tractuală, cu dreptul de folosire a intravilanului.
- b) Retribuțione dela dieceză pentru inspecția școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial.
- c) Birul protopopesc dela fiecare preot din tract în suma anuală de 20 cor.
- d) Diurne pentru vizitarea canonica și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale.
- e) Spesele cancelariei protopopești în suma, ce o va stabili sinodul eparhial.

Toate darile și sarcinile publice după sesia parohială și după întreg venitul beneficiat le va suporta protopresbiterul alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor diecezan recursele lor instruite cu documentele de evaluație prescrise în §-ul 53 din Statutul organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din anul 1888 și anume: să dovedească, că au evaluație recerută a reflectanților la parohiile de cl. I, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțăitor și că prin zelul, capacitatea și diligiența lor s'au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din sed. cons. dela 1/14 Noemvrie 1918.

Consistorul gr.or. român din Arad.

In temeiul ordinului consistorial cu Nr. Nr. 3739/1918 pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **F.-Varșiaș** devenită vacanță prin trecerea în deficiență a veteranului paroh Ioan Popoviciu prin aceasta se scrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea parohială în extenziunea ei de azi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intravilanele parohiale folosite de preot. 5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul este obligat a predica cel puțin de 2 ori în fiecare lună, a catehiză școlarii români ortodoci din comună fără alta remunerare și a suporta toate darile după beneficiul său preotesc.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt datori ca recursele adresate comitetului parohial din F.-Varșiaș adjuseate cu testimoniu de calificare pentru parohii de **clasa primă**, cu te-

stimoniu de maturitate, eventual cu atestat despre serviciul prestat, să-l înainteze oficiului protopopesc rom.-ort. din Siria (Világos) în terminu concursual, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiunilor cuprinse în § 33 din regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștiințarea prealabilă a protopresbiterului tractual, vor avea a se prezenta în sfânta biserică din F.-Varșiaș spre așa arătă desteritatea în cele rituale și oratoare, iar încât ar fi din alta dieceză să dovedească că au consensul Prea Sfințitului Episcop diecezan.

Dat din ședința comitetului parohial rom. ort. din F.-Varșiaș la 21 Octombrie 3 Noemvrie 1918.

Ioan Popoviciu m. p., pres. com. par. *Petru Muntean* m. p., noi. com. par.

In cogălegere cu: *Mihail Lucuța* m. p., protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei din **Brestovaț** (Aga) protopresbiterul Belinț, devenită vacanță prin decedarea preotului Filip Vuia, se scrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. O sesie parohială, conform coalei catastale. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Casă parohială cu două chilii, bucătărie și supradificate. 5. Intregirea dela stat, pentru care însă parohia nu ia asupra sa nici un angajament.

Jumătate din beneficiul expus compete văduvei rămase după preotul F. Vuia, în sensul §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii.

Alesul e îndatorat a suporta toate dările publice după venitele ee beneficiază și a cathehiză școlarii de religia gr.-or. rom. din loc, fără altă remunerare.

Parohia e de clasa a III-a.

Recurenții sunt poftiți a dovedi evaluația recerută pentru această clasă, conform concluzului sinodului eparhial Nr. 84 din 1910, având a șterne petitele adjuseate cu documentele originale și cu atestat (de moralitate) despre eventual serviciu prestat până aci, adresate comitetului parohial din Brestovaț, la Preaon. Oficiu protopresbiteral din Belinț (Belencze), în terminul concursual, sub durata căruia, pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, vor avea a se prezenta în sf. biserică din Brestovaț, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed evaluația prescrisă; iar cei din altă dieceză, că au finală încuviințare a Prea Sfinției Sale Domnului Episcop diecezan din Arad, să poată reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

In inteqere cu: *Gherasim Sârb*, ppresb.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de paroh dela parohia de clasa primă din Giula orașul mic român (Gyula) se scrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă: 1) casă parohială; 2) pământul parohial în estens. benef. de parohul emerit Petru Biberea; 3) birul legal și stolele legale; 4) congrua dela stat pentru care parohia nu garantează.

Alegându preot are să suporte toate dările după beneficiul său și este îndatorat a cathehiză la școalele din comună fără nici un drept de remunerare dela parohie. Parohia fiind de cl. I, dela recurenții se recere evaluația prescrisă în concluzul V. Sinod eparhial nr. 84/1910.

Recurenții înainte de a se prezenta înaintea alegătorilor au întâi a dovedi Protopopului tractual, că intrușesc toate condițiile din concurs, iar cei din alta dieceză vor dovedi și consimțământul P. S. Sale d-lui episcop diecezan la recursul lor. Recursele adjuseate cu documentele prescrise și cu atestat despre serviciul de până acum, se vor substerne oficiului protopopesc în Chișineu (Kishen). Recurenții pe lângă stricta observare a § 33 din Regl. par. au a se prezenta în st. biserică din Giula orașul mic român spre a-și arăta desteritatea în canticarea bis. oratorie și rituale.

Giula orașul mic rom. din ședința comitet. par. dela 8/21 Sept. 1918
Pavel Anuleu, pres. com. par.

Ilie Maniu, notar.

In conțegere cu *Dr. Dimitrie Barbu*, prot. tractual.

—□—

3-3